

Література

1. Куликов Л.В. Психогигиена личности: Основные понятия и проблемы. СПб.: Изд-во СПбГУ, 2004. 464 с.
2. Маннапова К.Р. Життєстійкість в системі поняття життєздатності Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Психологія. № 44. Ч. 1. Х.: ХНПУ, 2012. С. 143-150.
3. Титаренко Т.М. Життєстійкість особистості: Соціальна необхідність та безпека. К.: Марич, 2009. 76 с.
4. Холодная М. А. Когнитивные стили. О природе индивидуального ума. 2-е изд. СПб.: Питер, 2004. 384 с.

ОСОБЛИВОСТІ СТАТЕВОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я

В. Ю. Жук,

кандидат медичних наук, асистент

В. Є. Клебан,

студентка 5 курсу медичного факультета

М. К. Білоус,

студент 5 курсу медичного факультета

Донецький національний медичний університет МОЗ України

Репродуктивне здоров'я за визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) – це стан фізичного, розумового і соціального благополуччя за всіма пунктами, що належать до репродуктивної системи на всіх стадіях життя. Період життя, що припадає на підлітковий вік, визначає не тільки формування репродуктивного здоров'я і ризику можливих репродуктивних втрат в майбутньому, а й надає становлення особистого ставлення до здоров'я [1, 2].

За останні 10 років частка абсолютно здорових дівчаток зменшилася з 28,6 до 6,3% [1, 3]. Показники захворюваності в підлітковому віці у дівчаток на 10-15% вище, ніж у хлопчиків. На ріст і розвиток репродуктивної системи впливає безліч факторів [3, 4].

Сексуальне розвиток людини триває все життя. В процесі розвитку діти переходять від узагальненого усвідомлення своєї чуттєвості до конкретних сексуальних переживань. Підлітки усвідомлюють свою

сексуальність завдяки спілкуванню з оточуючими. Існують свідоцтва того, що сучасні юнаки і дівчата починають статеве життя у все більш ранньому віці.

Статеве виховання – це важлива частина морально-етичного та естетичного виховання. Основна його мета – формування майбутнього сім'янина, який володіє високими моральними якостями, такими, як висока громадянськість, чесність, працьовитість, стриманість, дружелюбність, серйозне ставлення до любові, вміння знаходити прекрасне в природі і в людях, ставлення до жінки [5].

Діти дуже сприйнятливі до інформації, і будь-яка неточність в тому, що їм або зовсім не повідомляють, або неправильно підносяться ті чи інші відомості про сексуальне життя, може принести шкоду. Якщо виховання, в тому числі і статеве, проводиться з урахуванням віку, то воно дає позитивні результати. Головною ж метою сексуальної освіти, на наш погляд, є збереження репродуктивного здоров'я і формування у молодих людей деякої свободи в поєднанні з відповідальністю за свою поведінку [6].

Мета дослідження – вивчення стану особистого відношення до репродуктивного здоров'я у юнаків та підлітків.

Катастрофічні наслідки, які тягнуть за собою рання сексуальна активність поряд послужили підставою для соціологічного дослідження по вивченню проблем, пов'язаних з репродуктивним поведінкою у підлітків і молоді. Для досягнення поставленої мети було проведено анонімне анкетування учнів 9-11 класів загальноосвітніх шкіл міста Слов'янська, викладачів шкіл, та батьків за допомоги спеціально розроблених анкет.

В освіті підлітків повинні бути збалансовані позитивні сторони спільного життя та сексуальних відносин, а також ризик і проблеми, пов'язані з ними. Єдиний вихід – це надати грамотну інформацію, що дозволяє молодим людям врівноважувати задоволення і ризик. При цьому форма і мова її подання повинні бути на тому рівні, який сприймає підліток.

Хто повинен піклуватися про статеву освіту підлітків, їх репродуктивне здоров'я? В ході анкетування встановлено, що провідну роль в сексуальному вихованні підлітків батьки відводять собі, а підлітки – собі, а також те, що діти не бачать в батьках впевненого і кращого джерела такої інформації, а батьки – найменше довіряють своїм дітям. 87,0% батьків ніколи не говорили зі своїми дітьми про секс або робили це епізодично. В результаті підлітки соромляться звертатися до батьків з

подібними питаннями, а 67,0% дівчаток та 77,0% хлопчиків жодного разу не зверталися до батьків з питаннями на теми сексу.

Ми досліджували, як впливають дорослі на вибір рішення з різних життєвих ситуацій. Нас цікавило вільне проведення часу старших школярів. Виявилось, найбільш поширеним видом проведення ними вільного від навчання часу є прогулянки (20,1%), потім допомога по домашньому господарству (19,1%). Свій вільний час присвячують перегляду телепрограм 16,6% учнів, а 13,2% – читання книг. Інтернет займає вільний час 11,0%, а комп'ютерні ігри – 8,0%. Спортом займаються лише 12,0% респондентів.

Необхідно відзначити, що, за оцінкою багатьох батьків, інтернет не завжди носить навчальний і пізнавальний характер. Так, безумовно, школярі якийсь час приділяють освітнім та іншим навчальним інформаційним програмам, знайомляться з однолітками, підтримують з ними інтернет зв'язок. Жаль також викликає низька питома вага підлітків, що займаються спортом.

За нашими даними, 75,1% опитаних школярів старших класів дружать з представниками протилежної статі. На питання, що означає для них поняття «дружба», як вони розуміють дружбу між хлопчиком і дівчинкою, що вона включає, близько половини респондентів (42,6%) відзначили взаєморозуміння та спільні інтереси, 8,6% з них не змогли дати відповідь.

Якщо для 16,6% підлітків дружба – це загальне проведення часу, то для 28,2% – це вже надання знаків уваги, ніжне ставлення до представника протилежної статі з подарунками, обіймами, поцілунками, а для 4,0% з них – що включає і сексуальні відносини.

Серед хлопчиків переважала частка, що вибрали варіант «знаки уваги (подарунки, обійми, поцілунки)», а серед дівчаток – «загальні інтереси». Найбільша відмінність спостерігалася в тому, що у відповідях учнів чоловічої статі з віком наростала частка осіб, для яких дружба означає секс. Причому в порівнянні з 15-річними, серед яких частка юнаків склала 3,6%, у віці 18 років - вже 7,6%. Серед 18-річних дівчат частка осіб, що вказали на секс, становила 3,9%.

86,7% опитаних підлітків вважають, що знають все про сексуальні стосунки, 10,7% – не знають або мають віддалене уявлення про це, 2,6% учнів залишили це питання без відповіді. Як і очікувалося, дівчата виявилися менш обізнаними в порівнянні зі своїми однолітками чоловічої статі. Ймовірно, на відповідях могли позначитися і природна більш

виражена сором'язливість дівчат, і бажання юнаків здаватися дорослішими.

Двома провідними джерелами інформації про сексуальні стосунки, так само, як і про ознаки статевого дозрівання, для наших респондентів служать книги і друзі. Від них виходить інформація відповідно для 21,1% та 18% учнів. Телебачення є досить потужним впливає чинником на виховання молодих людей. Воно вийшло на третє місце (17,3%), відтіснивши предмет «Валеологія», який, в свою чергу, пропустивши вперед інтернет (14,4%), посів п'яте місце (8,9%) в якості джерела інформації про сексуальні стосунки. Однокласники, які можуть бути як друзями, вийшли на шосте місце (6,5%). Медпрацівники є джерелами знань для 6,2% підлітків, далі йдуть мами – 5,8%. Папи «традиційно» займають останнє місце. Про них згадують лише 3,7% учнів.

На питання: До яких адресатів звернуться учні в разі виникнення сексуальних проблем? До першої трійки адресатів увійшли медичні працівники (33,5%), мами (17,2%) і друзі (15,7%). До брата / сестри звернуться 9,4% підлітків. Досить велика частка тих учнів, які не знають точно, до кого краще звернутися і тих, хто не замислювався над цим питанням – 14,9%. Більш категоричними виявилися 5% підлітків, які нікуди не хочуть звертатися

Нами також вивчалася думка підлітків про дошлюбні статеві зв'язки: Чи повинні чоловіки та жінки мати сексуальний досвід до вступу в шлюб? Цікавим нам представляється значна різниця між відповідями юнаків і дівчат по відношенню до дошлюбних сексуальних зв'язків чоловіків і жінок.

На питання: Що стосується допустимості дошлюбних зв'язків чоловіків? Значна частина учнів чоловічої статі (73,1%) відповіли ствердно і лише 7,0% - не погодилися з цим. А щодо дошлюбних зв'язків жінок більше половини (54,4%) висловили свою незгоду і лише чверть опитаних юнаків (25,4%) допускають таку можливість.

Майже чверть дівчат (24,4%) вважають, що жінка теж повинна мати дошлюбний сексуальний досвід. У той же час 37,8% з них виявилися проти. Чоловіки, на думку половини дівчат (49,7%), повинні мати дошлюбні статеві зв'язки, їм заперечили, відповідаючи на це питання 12,6% з опитаних дівчат.

Висновки. Один із провідних напрямків попередження асоціальної поведінки підлітків – це пропаганда здорового способу життя, розвиток ціннісних уявлень про даному аспекті і реалізація різних програм зміцнення здоров'я. Такі види інформаційної діяльності стимулюють

розвиток альтернативних форм соціальної активності (заняття спортом, раціональний режим харчування, праці і дозвілля, та інше.) та можуть стати серйозною перешкодою виникнення способу життя, завдає шкоди здоров'ю. При цьому необхідно врахувати, що здоровий спосіб життя людини не складається стихійно в залежності від обставин, а формується протягом життя цілеспрямовано і системно.

Література

1. Пирогова В. І., Цьолко О. Р. Репродуктивне здоров'я підлітків: соціально-медичні аспекти <http://health-ua.com/stati/pediatrics/reproduktivne-zdorov-ya-pidlitkiv-sotsialno-medichni-aspekti.html>
2. Анисимов В. Н., Виноградова И. А. Старение женской репродуктивной системы и мелатонин. СПб.: «Система», 2008. 44 с.
3. Мастерс У. Г. Основы сексологии (HUMAN SEXUALITY) / В. Э. Джонсон, Р.К. Колодни. Пер. с англ. М.: Мир, 1998. 692 с.
4. Ничипорук П., Конкиева Н.А. Факторы, влияющие на репродуктивное здоровье женщины. VII Международная студенческая электронная научная конференция “СТУДЕНЧЕСКИЙ НАУЧНЫЙ ФОРУМ 2015” – М.: РАЕ, – 2015. [Электронный ресурс]. URL: <http://www.scienceforum.ru/2015/pdf/15579.pdf>
5. Вовк І.Б., Квашенко В.П. Особливості репродуктивної поведінки підлітків //Педіатрія, акушерство та гінекологія. 2007. № 6. С. 75 - 77.
6. Новосельцев В.Н. Геронтология in silico здоровье, долголетие и вопросы питания. Казанский медицинский журнал. 2011. №5. С. 752-763.